



RETROKINO



# RETROKINO

FILMY PRZEDWOJENNE W NOWEJ ODSŁONIE

02.10.2016 – 26.11.2017 KINO ILUZJON FILMOTEKI NARODOWEJ

Dziesięć milionów klatek filmowych na dwustu kilometrach odrestaurowanych taśm – to bilans prawie siedmioletniej pracy Filмотeki Narodowej nad najstarszymi polskimi filmami fabularnymi. Przeszły one gruntowną renowację za sprawą realizowanego przez Filмотekę projektu „Nitrofilm”, którego celem była konserwacja i cyfryzacja tych bezcennych zabytków. 14 wybranych tytułów będzie można zobaczyć w stołecznym kinie Iluzjon w zupełnie nowej odsłonie.

Same filmy, zanim po latach znów trafiły na ekrany, musiały przejść długą drogę.

Przed wojną taśmy filmowe produkowane były z bardzo łatwopalnego tworzywa, nazywanego potocznie „nitro”. Z tego powodu w kinach często zdarzały się... pożary – zacięcie się taśmy w projektorze wystarczyło, aby uległa ona szybkiemu samozapłonowi. Ze względów bezpieczeństwa w połowie lat 50. zostały one więc wycofane z użytku.

Aby wyświetlanie filmów było dalej możliwe, trzeba było skopiować je na nowsze, niepalne nośniki. Niestety, wiązało się to ze znaczną utratą jakości. To właśnie dlatego znane nam dziś kopie są w tak złym stanie. W ramach projektu Nitrofilm postanowiliśmy zatem sięgnąć do nieużywanych od dziesięcioleci oryginalnych przedwojennych taśm.

Projekt „Nitrofilm. Konserwacja i digitalizacja przedwojennych filmów fabularnych w FilMOTECE Narodowej w Warszawie” dotyczy najcenniejszych zbiorów archiwum FilMOTEKI Narodowej. Liczy 159 polskich przedwojennych fabuł. Jest to unikalna kolekcja, która powstawała od początków istnienia instytucji i jest uzupełniana nadal, czego dowodem są ostatnie rekonstrukcje cyfrowe filmów uznawanych po II wojnie światowej za zaginione. Straty, jakie poniosła polska kinematografia w latach 1939–1945, były ogromne. Przestały istnieć wytwórnie i laboratoria filmowe, zaginęły negatywy i kopie filmów, zniszczeniu uległa dokumentacja dotycząca produkcji filmowej (scenariusze, listy montażowe etc.). Tuż po wojnie rozpoczęły się żmudne poszukiwania filmów. Wiele kopii uratowało się cudem – zostały przechowane przez osoby prywatne, czasem wywiezione za granicę. Dzięki aktywnej działalności FilMOTEKI Narodowej udało się odnaleźć ponad 70% filmów przedwojennych dźwiękowych i – zaledwie – 5% filmów niemych zrealizowanych do roku 1930. Projekt „Nitrofilm. Konserwacja i digitalizacja przedwojennych filmów fabularnych w FilMOTECE Narodowej w Warszawie” obejmuje 43 tytuły z tej kolekcji. Kryterium wyboru było jedno: ilość zachowanych na taśmie nitro kopii danego tytułu, czyli liczba nośników oryginalnych, pochodzących z okresu, w którym film powstał. Wszystkie te materiały były eksploatowane przed wojną, są więc zniszczone, uszkodzone, w niektórych przypadkach niekompletne; wady techniczne powstały też w wyniku złego przechowywania i uszkodzeń mechanicznych. Dzięki digitalizacji, pracom porównawczym i rekonstrukcjom tych materiałów było możliwe stworzenie nowej, jak najpełniejszej kopii danego filmu.

Przedwojenne filmy zdecydowanie zasługują na naszą uwagę. Możliwość ponownego zobaczenia ich na dużym ekranie pod wieloma względami daje okazję do niezwyklej podróży w czasie. Dzięki nim możemy zobaczyć nie tylko jaki był świat osiemdziesiąt lat temu, lecz także jak wyglądały produkcje filmowe tego okresu. Oglądając te unikatowe zabytki kina, mamy okazję porównać jak bardzo różnią się od obecnych produkcji i jak wiele w tej stosunkowo młodej dziedzinie sztuki, jaką jest film dźwiękowy, zmieniło się od jej początków do dnia dzisiejszego. A zmieniło się bardzo wiele. Inaczej budowano scenografię, inne było udźwiękowanie, inna konstrukcja scenariusza, przede wszystkim jednak inne było aktorstwo.

Przykładem tego jak bardzo zmieniło się podejście do scenografii może być komedia „Dwie Joasie”, która została zrealizowana bez ani jednej sceny plenerowej.

Innym ciekawym przypadkiem jest dramat historyczny „Księżna Łowicka”, który ukazuje nam ogromną różnicę w udźwiękowieniu – to film, który powstał w początkach epoki kina dźwiękowego. Mimo że posiada on dialogi i lustrację muzyczną, zawiera wiele cech filmu niemego. To jeden z niewielu przykładów brakującego ogniwa pomiędzy epokami kina niemego i dźwiękowego. Bardzo wiele naszych filmów dystrybuowanych było za granicą, nie tylko w krajach europejskich, lecz także za oceanem. Wbrew panującej powszechnie opinii, większość z nich była bardzo ciepło przyjmowana przez amerykańską prasę. Najwyższa pora odczarować nasze przedwojenne kino. Rekonstrukcja cyfrowa filmów i ich prezentacja w nowej odsłonie dają świetną okazję do spojrzenia na zabytki filmowe świeżym okiem. Dzięki lepszej jakości obrazu i dźwięku dzisiejsi widzowie będą mogli ponownie ocenić wartość artystyczną tych filmów.

Michał Pieńkowski

## Program Z MIŁOŚCI DO KINA

---

Program ma na celu zaprezentowanie interesujących faktów związanych z pracą przy inicjatywie Nitrofilm – projekcie dotyczącym dzieł polskiej kinematografii przedwojennej realizowanym przez Filmołkę Narodową. Wybrany odcinek o danym tytule widzowie zobaczą tuż przed seansem filmowym.

Paulina Litwinow i Michał Pieńkowski to dwoje młodych prezenterów, którzy – z właściwym dla nich zapałem i pasją żywioną dla kina – opowiedzą o starych filmach i ich restauracji.



Na zdjęciu: Paulina Litwinow, Michał Pieńkowski / fot. Mikołaj Walencykowski





Nas zdjęciu Mieczysława Cwiklińskiego, Michał Znicz, Aleksander Zabczyński

Nie ulega wątpliwości, że realizatorzy filmu dobrze trafili w ton i w smak najszerszych warstw miłośników polskiego filmu. Bowiem obraz ten, przy doskonałej konstrukcji scenariusza, jest jednak z godną uznania prostotą utrzymany w formie bezpretensjonalnej. Realizatorom tzn. scenarzystom, a szczególnie reżyserowi Mieczysławowi Krawiczowi w pierwszym rządzie chodziło o to, aby publiczność ubawiła się serdecznie. I cel swój osiągnął. („Wiadomości Filmowe” 1936, nr 19)



# Jadzia

---

**ROK PRODUKCJI:** 1936 / **REŻYSERIA:** MIECZYŚLAW KRAWICZ / **OBSADA AKTORSKA:** JADWIGA SMOSARSKA, JÓZEF ORWID, ZIUTEK KUDŁA, ALEKSANDER ŻABCZYŃSKI, MIECZYŚLAWA ĆWIKLIŃSKA, MICHAŁ ZNICZ, STANISŁAW SIELAŃSKI, JANINA JANECKA, WANDA ZAWISZANKA, ZOFIA JĘDRZEJOWSKA

Znakomity film z udziałem największej polskiej gwiazdy filmowej dwudziestolecia międzywojennego, królowej srebrnego ekranu – Jadwigi Smosarskiej. Ponadto w obsadzie najpopularniejsi aktorzy przedwojennej polskiej kinematografii, m.in. Mieczysława Ćwiklińska, Aleksander Żabczyński, Stanisław Sierański, Michał Znicz. Doskonale napisany scenariusz porusza modną w drugiej połowie lat 30. tematykę sportową. Fabuła koncentruje się na rywalizacji dwóch firm produkujących sprzęt sportowy. Malicz i Oksza prowadzą ostrą walkę o prymat. Każda z firm stara się skłonić mistrzynię tenisa, by na prestiżowym meczu zagrała jej rakieta.

## SEANSE:

---

<b>02.10.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>09.10.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>16.10.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>23.10.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>30.10.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Co oznacza, że film był zrealizowany na taśmie nitro? Gdzie udało się odnaleźć kopie „Jadzi”? Co znalazło się w nowo odkrytych fragmentach filmu? O tym opowiedzą Paulina Litwinow i Michał Pieńkowski w pierwszym odcinku programu „Z miłości do kina”, który będzie można obejrzeć tuż przed seansem.



Na zdjęciu: Aleksander Zabczyński, Ina Baruta

# Sportowiec mimo woli

---

**ROK PRODUKCJI:** 1939 / **REŻYSERIA:** MIECZYŚLAW KRAWICZ / **OBSADA AKTORSKA:** INA BENITA, ADOLF DYMSZA, ALEKSANDER ŻABCZYŃSKI, JÓZEF ORWID, HELENA BUCZYŃSKA, LUDWIK SEMPOLIŃSKI, HALINA DOREE, STANISŁAW WOLIŃSKI, WOJCIECH RUSZKOWSKI

Rewelacyjna komedia pomyłek wyreżyserowana przez Mieczysława Krawicza, jednego z najbardziej kasowych twórców filmowych dwudziestolecia międzywojennego. Zabawne perypetie skromnego fryzjera, który przez pomyłkę zostaje wzięty za słynnego kanadyjskiego hokeistę. W obsadzie znaleźli się ulubieńcy polskiej widowni: komik Adolf Dymśza, amant Aleksander Żabczyński oraz piękna i utalentowana Ina Benita. To ostatni film zrealizowany w II Rzeczypospolitej.

## SEANSE:

---

<b>06.11.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>13.11.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>20.11.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>27.11.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Co się stało po wojnie z Iną Benitą, nazywaną kobietą wampem? Pod jakim tytułem „Sportowiec mimo woli” był wyświetlany w Stanach Zjednoczonych? Ile minut zachowało się z pierwotnej wersji filmu? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 2.



Na zdjęciu: Kazimierz Krzkowski (trzeci z lewej). Jan Dobosz-Biołecz (z prawej)

# ABC miłości

---

**ROK PRODUKCJI:** 1935 / **REŻYSERIA:** MICHAŁ WASZYŃSKI / **OBSADA AKTORSKA:** ADOLF DYMSZA, MARIA BOGDA, KAZIMIERZ KRUKOWSKI, KONRAD TOM, LUDWIK ŁAWIŃSKI, JÓZEF ORWID, EUGENIUSZ KOSZUTSKI, BASIA WYWERKÓWNA, MONIKA CARLO, HELENA ZAREMBINA

Niezapomniana komedia z udziałem znakomitego komika Adolfa Dymyzy oraz utalentowanej i pięknej Marii Bogdy, która w plebiscycie w roku 1929 uznana została za najpiękniejszą Polkę. Fabuła koncentruje się na losach Wincentego Poziomki, sklepikarza z duszą artysty, który próbuje zdobyć serce pięknej Heleny. Film wyróżnia się bezpretensjonalnym scenariuszem Mariana Hemara i piosenką „Nic takiego” do muzyki Henryka Warsa, którą nadal nuć kolejne pokolenia Polaków.

## SEANSE:

---

<b>04.12.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>11.12.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>18.12.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>25.12.16</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Czy to właśnie Basia Wyverkówna miała pierwotnie zagrać w filmie? Dlaczego jest on satyrą na ówczesne czasy? W jaki sposób sfinansowano produkcję „ABC miłości”? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 3.





Na zdjęciu: (od lewej) Henryk Vogelfanger, Kazimierz Wajda, Bolesław Fofariński

*Jest to jedna z najlepszych komedii filmowych polskiej produkcji. Atmosfera filmu jest czysta i jasna. Scenariusz Schlechtera i Starskiego został zbudowany logicznie, autorzy ustrzegli się przed płytkimi, farsowymi wstawkami, komizm obrazu wynika konsekwentnie z naturalnie nawarstwiających się sytuacji. Niektóre momenty filmu przypominają lekkością i dowcipem, szczególnie sceny w fabryce, najlepsze reneclairowskie. („Film” 1937, nr 2)*

# Będzie lepiej

---

**ROK PRODUKCJI:** 1936 / **REŻYSERIA:** MICHAŁ WASZYŃSKI / **OBSADA AKTORSKA:** LODA NIEMIRZANKA, ALEKSANDER ŻABCZYŃSKI, STANISŁAW SIELAŃSKI, ANTONI FERTNER, WANDA JARSZEWSKA, HELENA ZAREMBINA, STANISŁAWA ZAWISZANKA, KAZIMIERZ WAJDA

Niepowtarzalna okazja obejrzenia gwiazd legendarnej Wesołej Lwowskiej Fali – niezwykle popularnej (6 milionów słuchaczy!) audycji radiowej, w której skupiało się wszystko to, co w kulturze i tradycji przedwojennego Lwowa było najbardziej niezwykle i wyjątkowe. W jednej z głównych ról wystąpiła uroczą Loda Niemirzanka. W postać jej stryja wcielił się nazywany cesarzem polskiej komedii Antoni Fertner. Wielkim atutem filmu jest muzyka Henryka Warsa, jednego z najlepszych kompozytorów muzyki filmowej pierwszej połowy XX wieku.

## SEANSE:

---

<b>08.01.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>15.01.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>22.01.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>29.01.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Kim byli Szczepko i Tońko? Czy „Będzie lepiej” to pierwszy film lwowski? Ile kopii tego tytułu zachowało się w FilMOTECE Narodowej? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 4.





Na zdjęciu: Mieczysław Cybulski (w samolocie, z lewej), Kazimierz Szubert (w samolocie, drugi z lewej), Józef Orwid (leży pod samolotem), Maria Chmurkowska (trzecia z prawej)

# Dziewczyna szuka miłości

---

**ROK PRODUKCJI:** 1937 / **REŻYSERIA:** ROMUALD GANTKOWSKI / **OBSADA AKTORSKA:** TAMARA WISZNIEWSKA, MIECZYŚŁAW CYBULSKI, JAN KURNAKOWICZ, MIECZYŚŁAW MILECKI, KAZIMIERZ SZUBERT, STANISŁAWA WYSOCKA, JÓZEF ORWID

Film, w którym znalazło się wiele oryginalnych sekwencji lotniczych, nakręconych przez trzech znakomitych operatorów. Bohaterem jest konstruktor lotniczy – pasjonat, który pracuje nad nowym modelem samolotu. Pochodzący z biednej rodziny młody mężczyzna znajduje sprzymierzeńca i sponsora w osobie polskiego milionera z Brazylii. W roli konstruktora-wynalazcy wystąpił Mieczysław Cybulski. Jego ukochaną zagrała piękna i utalentowana Tamara Wiszniewska.

## SEANSE:

---

<b>05.02.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>12.02.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>19.02.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>26.02.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Gdzie były kręcone sceny lotnicze do filmu? Dlaczego „Dziewczyna szuka miłości” istniała w dwóch wersjach? Dlaczego główny bohater planuje uruchomienie połączenia lotniczego między Polską a Brazylią? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 5.



Na zdjęciu: Marian Trojan, Kazimierz Gella, Ina Benita

Jednomyślnie fachowcy uznali stworzenie obrazu *Ludzie Wisły* jako wydarzenie w dziejach filmowej kultury polskiej. Przekroczyliśmy dzięki temu granice, które dzieliły dotychczas film polski od najlepszych wzorów produkcji. Tematyka, tło, gra, a wreszcie i reżyseria w zwartej i doskonałej harmonii zepchnęły w cień płyciznę i banał. Tym filmem śmiało wkroczyliśmy na forum kinematografii europejskiej. („Film” 1937, nr 9-10)

# Ludzie Wisły

---

**ROK PRODUKCJI:** 1938 / **REŻYSERIA:** ALEKSANDER FORD, JERZY ZARZYCKI / **OBSADA AKTORSKA:** STANISŁAWA WYSOCKA, INA BENITA, JERZY PICHELSKI, HALINA ZAWADZKA, ALEKSANDER ZELWEROWICZ, KAZIMIERZ GELLA

Ekranizacja powieści „Wisła” autorstwa Heleny Boguszewskiej i Jerzego Kornackiego, którzy napisali także scenariusz filmu. Zadziwiająca autentycznością historia osadzona w realiach codziennego życia pracowników i właścicieli barek żeglugi śródlądowej na Wiśle. W jednej z głównych ról wystąpiła Stanisława Wysocka, należąca do najwybitniejszych polskich aktorek i reżysek teatralnych pierwszej połowy XX wieku.

W obsadzie znaleźli się także Jerzy Pichelski, prezentujący nowy typ szorstkiego amanta, i piękna Ina Benita.

## SEANSE:

---

<b>05.03.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>12.03.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>19.03.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>26.03.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

W ilu kopiach zachował się film? Jakie miasta nadwiślańskie możemy zobaczyć w „Ludziach Wisły”? Dlaczego realizacja filmu była ogromnym przedsięwzięciem? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 6.



Na zdjęciu: Mieczysława Ćwiklińska, Irena Malkiewicz

Film jest doskonałym dowodem, że nie trzeba bynajmniej zagęszczać ciemnych barw życia i pesymistycznych nastrojów, aby stworzyć dramat prawdopodobny psychologicznie i przekonujący swym realizmem. Akcja jest mocna, ma posmak sensacji, nie ma jednak w niej taniej tendencji emocjonowania widza za wszelką cenę. Film jest moralny w głębszym znaczeniu tego słowa – w każdej scenie, w każdej postaci i w nastroju całej jego konstrukcji. („Film. Ilustrowany Kurier Kinematograficzny” 1939, nr 13)



# U kresu drogi

---

**ROK PRODUKCJI:** 1939 / **REŻYSERIA:** MICHAŁ WASZYŃSKI / **OBSADA AKTORSKA:** KAZIMIERZ JUNOSZA-STĘPOWSKI, IRENA MAŁKIEWICZ-DOMAŃSKA, TAMARA WISZNIEWSKA, MIECZYŚŁAWA ĆWIKLIŃSKA, FRANCISZEK BRODNIEWICZ, ADAM BRODZISZ, LUDWIK FRITSCHKE

Bohater, wybitny lekarz, porzuca dotychczasowe życie, karierę oraz piękną żonę i pozoruje własną śmierć. Skomplikowane i tragiczne koleje jego losu prowadzą go do samotniczego życia za murami klasztoru. Film wyróżniają doskonale prowadzona przez reżysera melodramatyczna fabuła i znakomita gra odtwórcy głównej roli – Kazimierza Junoszy-Stępowskiego. U jego boku zagrała Irena Małkiewicz-Domańska, dla której była to pierwsza duża rola filmowa, oraz Tamara Wiszniewska.

## SEANSE:

---

<b>02.04.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>09.04.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>16.04.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>23.04.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>30.04.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Dlaczego „U kresu drogi” jest jedynym polskim przedwojennym filmem z gatunku kina grozy?  
Co było przyczyną obsadzenia Kazimierza Junoszy-Stępowskiego w głównej roli? Przed seansem:  
„Z miłości do kina” – odc. 7.



Na zdjęciu Romuald Gierasiński (drugi z prawej)

*W żadnym filmie nie widzieliśmy tak dużego gwiazdzbioru siewców humoru (Fertner, Krukowski, Gierasiński, Woliński i inni). Nawet najdrobniejszy epizod stanowi zamkniętą w sobie mistrzowską całość, co przy 100% wyczyszczeniu ładnych plenerów, dowcipnych dialogach, miłej muzyce (Wiehler), świetnych zdjęciach (Wywerka), tworzy film godny obejrzenia przez tych, co ustawicznie narzekają na polską produkcję. („Kurier Filmowy” 1936, nr 9)*



# Ada, to nie wypada!

---

**ROK PRODUKCJI:** 1936 / **REŻYSERIA:** KONRAD TOM / **OBSADA AKTORSKA:** ANTONI FERTNER, LODA NIEMIRZANKA, KAZIMIERZ JUNOSZA-STĘPOWSKI, ALEKSANDER ŻABCZYŃSKI, KAZIMIERZ KRUKOWSKI, ROMUALD GIERASIEŃSKI

Komedia pomyłek o niesfornej córce właściciela ziemskiego, który planuje wydać ją za mąż. Młody narzeczony z pierwszą wizytą wysyła swojego ojca. Ada, widząc starszego pana, obawia się, że to wybrany przez ojca kandydat na jej męża i celowo robi na nim jak najgorsze wrażenie, aby wybić mu z głowy małżeństwo. Przeważająca komedia muzyczna z piosenkami Jerzego Jurandota (słowa) i Zygmunta Wiehlera (muzyka). W jednej z głównych ról wystąpił Antoni Fertner, mistrz polskich komików, obdarzony nieprawdopodobną *vis comica*, zaś w roli jego niesfornej córki – utalentowana Loda Niemirzanka. „Ada, to nie wypada!” to znakomita muzyka, rewelacyjne dialogi oraz komizm najwyższej próby.

## SEANSE:

---

<b>07.05.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>14.05.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>21.05.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>28.05.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Czy film jest ekranowym debiutem Lody Niemirzanki? Jakie nieścisłości pojawiają się w dialogach? O ile minut zaginionego wcześniej materiału udało się uzupełnić „Adę...”? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 8.



Na zdjęciu: Stefan Jaracz, Jadwiga Smosarska

*Księżna Łowicka jest niewątpliwie jednym z tych filmów, które zaszczytnie świadczą o postępach, jakie czyni ostatnio kinematografia polska. Zwłaszcza o ile chodzi o należyte tempo akcji, piękno zdjęć i efektowną reżyserję wykazuje duże wartości, świadczące pochlebnie o dążnościach ku tworzeniu całości filmu polskiego, stojącego na równi ze zdobyciami filmu europejskiego.* („Przegląd Filmowy, Teatralny, Radjowy” 1932, nr 178)

# Księżna Łowicka

---

**ROK PRODUKCJI:** 1932 / **REŻYSERIA:** JANUSZ WARNECKI, MIECZYŚLAW KRAWICZ / **OBSADA AKTORSKA:** JADWIGA SMOSARSKA, STEFAN JARACZ, JÓZEF WĘGRZYN, ARTUR SOCHA, STANISŁAW GRUSZCZYŃSKI, JAN SZYMAŃSKI

Kontrowersyjna ekranizacja powieści Wacława Gąsiorowskiego, niezwykle popularnego przed wojną pisarza historycznego. Film powstał w związku z 100. rocznicą wybuchu powstania listopadowego. Dość swobodne podejście autora scenariusza do faktów historycznych sprawiło, że film wzbudził protesty wielu historyków i krytyków filmowych. Pomimo tego cieszył się w latach 30. wielką popularnością nie tylko w kraju, lecz także za granicą. W roli tytułowej królowa polskiego ekranu – Jadwiga Smosarska.

## SEANSE:

---

<b>04.06.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>11.06.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>18.06.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>25.06.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Dlaczego Jadwiga Smosarska zrezygnowała z kariery w Hollywood? Który popularny śpiewak operowy pojawia się w filmie? Jakie fragmenty przedwojennej Warszawy widać w „Księżnej Łowickiej”? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 9.



Na zdjęciu: Zbigniew Rakowiecki (w środku), Józef Kondrat

Przechodząc do omówienia gry poszczególnych aktorów, musimy z przyjemnością skonstatować, że filmowi polskiemu przybył nowy pierwszorzędny aktor komedjowy – J. Kondrat z wielkim zasobem vis comica. Jerzy Czaplicki pięknie śpiewał, K. Lubińska jak zawsze szczerą, bezpośrednią i naturalną, A. Żeliska zbyt szarżuje, Fertner – doskonały, każdy ruch, każdy gest to wprost małe arcydzieła sztuki aktorskiej. („Świat” 1936, nr 39)

# Fredek uszczęśliwia świat

---

**ROK PRODUKCJI:** 1936 / **REŻYSERIA:** ZBIGNIEW ZIEMBIŃSKI / **OBSADA AKTORSKA:** LODA HAŁAMA, KAROLINA LUBIEŃSKA, ALINA ŻELISKA, WANDA JARZEWSKA, JERZY CZAPLICKI, JÓZEF KONDRAT, ZBIGNIEW RAKOWIECKI

Zwariowana komedia opowiadająca o młodym, genialnym inżynierze, którego wynalazek stał się przyczyną nieprawdopodobnych perypetii. Fabuła filmu w komediowy sposób ukazuje skutki szybkiego postępu technicznego. W filmie wystąpiły uwielbiane przez ówczesną publiczność aktorki, m.in. rozśpiewana i roztańczona Loda Hałama oraz Karolina Lubieńska.

## SEANSE:

---

<b>02.07.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>09.07.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>16.07.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>23.07.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>30.07.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Czym był telefonowizor? Jaki prekursorski żeński zespół wokalny wystąpił w filmie? Które piosenki odnalazły się wśród wcześniej zaginionych fragmentów filmu? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 10.





Na zdjęciu: Janina Krzymuska, Franciszek Brodniewicz

# Doktor Murek

---

**ROK PRODUKCJI:** 1939 / **REŻYSERIA:** JULIUSZ GARDAN / **OBSADA AKTORSKA:** FRANCISZEK BRODNIEWICZ, JANINA WILCZÓWNA, INA BENITA, JADWIGA ANDRZEJEWSKA, NORA NEY, LIDIA WYSOCKA

Scenariusz powstał na podstawie dwóch powieści Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, jednego z najpoczytniejszych pisarzy dwudziestolecia międzywojennego. „Doktor Murek” i „Drugie życie doktora Murka” to książki w zjadliwy i ironiczny sposób ukazujące upadek młodego, uczciwego urzędnika, który w wyniku intryg traci pracę i zostaje kryminalistą. Reżyser skupił się na wątkach sensacyjnych, a w roli nietuzinkowego przestępcy obsadził popularnego amanta Franciszka Brodniewicza.

## SEANSE:

---

<b>06.08.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>13.08.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>20.08.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>27.08.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Dlaczego Franciszek Brodniewicz rzadko grał w teatrze? Ile kopii „Doktora Murka” zachowało się w FilMOTECE Narodowej? Który sławny kompozytor jest autorem muzyki do filmu? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 11.





Na zjéciu: Ina Benita

# Dwie Joasie

---

**ROK PRODUKCJI:** 1935 / **REŻYSERIA:** MIECZYŚLAW KRAWICZ / **OBSADA AKTORSKA:** JADWIGA SMOSARSKA, LUCYNA SZCZEPAŃSKA, FRANCISZEK BRODNIEWICZ, MICHAŁ ZNICZ, WOJCIECH RUSZKOWSKI, INA BENITA, TADEUSZ FIJEWSKI

Joasia, piękna i młoda dziewczyna, pracuje jako sekretarka. Oburzona niedwuznacznymi propozycjami szefów zmienia kolejne posady. Następnej pracy postanawia poszukać w przebraniu. Liczy, że kiedy zrobi z siebie brzydulę, pozbędzie się natrętnych adoratorów i wreszcie zostanie doceniona jako wzorowa pracownica. Swoją popularność film zawdzięczał m.in. znakomitej obsadzie: należącemu do grona najbardziej uwielbianych amantów Franciszkowi Brodniewiczowi, pięknej Inie Benicie występującej w roli jego wampowatej przyjaciółki oraz uwielbianej przez publiczność królowej polskiego ekranu Jadwidze Smosarskiej, która wystąpiła w roli głównej.

S E A N S E :		
<b>03.09.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>10.09.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>17.09.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>24.09.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Czy to jedyny przedwojenny polski film z dwujęzycznymi napisami? Ile minut zaginionego materiału udało się odnaleźć? Jakie gwiazdy polskiej piosenki zobaczymy w „Dwóch Joasiach”? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 12.



Na zdjęciu: Iwona de Petry (z prawej), Maria Broniewska (w środku), Lidia Skrzyplówna

# Przez łzy do szczęścia

---

**ROK PRODUKCJI:** 1939 / **REŻYSERIA:** JAN FETHKE / **OBSADA AKTORSKA:** FRANCISZEK BRODNIEWICZ, IRENA MAŁKIEWICZ-DOMAŃSKA, MIECZYŚŁAWA ĆWIKLIŃSKA, TAMARA WISZNIEWSKA, MARIA BUCHWALD, MARIA ŻABCZYŃSKA

Optymistyczny melodramat, który udowadnia, że nie zawsze trzeba wybierać między przyzwoitością i poczuciem obowiązku a miłością i namiętnością. Bohaterem filmu jest lekarz prowadzący dom dla sierot. Pewnego dnia pod jego opiekę trafia znana aktorka Lena Merwińska, która doznała kontuzji w wypadku samochodowym. Między lekarzem i jego pacjentką rodzi się uczucie. Jan Fethke zrealizował swój film w 1939 roku, jednak jego premiera odbyła się już w czasie okupacji, pod koniec stycznia 1941 roku.

## SEANSE:

---

<b>01.10.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>08.10.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>15.10.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>22.10.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>29.10.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

W ilu kopiach zachował się film? Pod jakim tytułem oglądała go amerykańska Polonia? Czy obraz „Przez łzy do szczęścia” jest kompletny? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 13.



Na zdjęciu: Mieczysława Ćwiklińska, Adolf Dymcza

*Dobremu, zwartemu scenariuszowi i oszczędnej w wyrazie reżyserii, film zawdzięcza to, że fabuła naszpikowana gagami w najlepszym stylu amerykańskim, ma zdecydowany kierunek i wyraźną linię, że duży ładunek humoru nie osłabia zasadniczego tempa, nie opóźnia akcji. Robert i Bertrand pod względem charakteru inscenizacji zamknięty został między groteską a komedią sytuacyjną i konsekwentnie w tych ramach rozplanowany. Obsada doskonała. („Film. Ilustrowany Kurier Kinematograficzny” 1938, nr 3)*

# Robert i Bertrand

---

**ROK PRODUKCJI:** 1938 / **REŻYSERIA:** MIECZYŚLAW KRAWICZ / **OBSADA AKTORSKA:** HELENA GROSSÓWNA, EUGENIUSZ BODO, ADOLF DYMSZA, ANTONI FERTNER, MIECZYŚLAWA ĆWIKLIŃSKA, MICHAŁ ZNICZ

Ekranizacja wodewilu Władysława Anczyca z udziałem najpopularniejszych przedwojennych aktorów. Irena jest początkującą pisarką, która bierze udział w konkursie na najlepszą powieść kryminalną. Aby lepiej poznać realia półświatka, trafia do gminnego aresztu. Tam spotyka dwóch niesłusznie oskarżonych o kradzież handlarzy krawatami. Rolę dociekliwej pisarki gra Helena Grossówna, a partnerują jej Eugeniusz Bodo, Adolf Dymśza oraz niepowtarzalna Mieczysława Ćwiklińska. Niestety, wciąż brakuje prawie połowy filmu – to, co się zachowało, stanowi więc tym większą wartość.

## SEANSE:

---

<b>05.11.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>12.11.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>19.11.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA
<b>26.11.17</b>	<b>16.00</b>	MAŁA CZARNA

Kto jest autorem muzyki do filmu? Którą legendarną scenę zawierają odnalezione fragmenty? Którzy filmowi aktorzy założyli teatr w latach 20.? Przed seansem: „Z miłości do kina” – odc. 14.





**FOTO  
TEKA**

[fototeka.fn.org.pl](http://fototeka.fn.org.pl)

[www.fn.org.pl](http://www.fn.org.pl)

# PAMIĘĆ FILMU



FILMOTĘKA NARODOWA

**KIEROWNIK PROJEKTU NITROFILM:** WŁODZIMIERZ PAŁKA

**GŁÓWNY SPECJALISTA DS. PRZEDWOJENNEGO ZBIORU FILMOWEGO:** RENATA WĄSOWSKA

**FILMOGRAF, STARSZY SPECJALISTA DS. PRZEDWOJENNEGO ZBIORU FILMOWEGO:** MICHAŁ PIEŃKOWSKI

**ZESPÓŁ PROJEKTU NITROFILM:** PAWEŁ ŚMIETANKA, ANNA OLSZOWSKA, ANETA KOZŁOWSKA, PAULINA LITWINOW, GRAZYNA CZAPSKA, AGNIESZKA ZAORSKA, MARZENNA KRÓLAK, MAŁGORZATA GODZISZ, MONIKA SUPRUNIUK, RENATA MANIECKA, MONIKA SKRZYPCZAK-PISARSKA, JOANNA WALKIEWICZ, LUIZA BLUSZCZ, ROGER KUŹMIŃSKI, MAREK WLEZIEŃ, PIOTR IWANOWSKI

**KOORDYNACJA CYKLU RETROKINO:** PAULINA LITWINOW, KINGA KARBOWNICZEK

**IKONOGRAFIA I MEDIA:** ANETA KOZŁOWSKA, DOMINIKA SUDER, KATARZYNA WALETKO, PIOTR ŚMIAŁOWSKI, AGNIESZKA KLUCZEK

**KOREKTA:** MACIEJ WALIGÓRA

**PROJEKT GRAFICZNY:** OLA KOT

**PROGRAM Z MIŁOŚCI DO KINA**

**PRODUKCJA I REALIZACJA:** AGATA RAKOWICZ

**PREZENTER, ASYSTENT PRODUKCJI I REDAKTOR:** PAULINA LITWINOW

**PREZENTER I REDAKTOR:** MICHAŁ PIEŃKOWSKI

**ZDJĘCIA I MONTAŻ:** MIKOŁAJ WALENCZYKOWSKI

**NAGRANIE I POSTPRODUKCJA DŹWIĘKU:** KAROL DOBROWOLSKI

**STYLIZACJA I MAKE-UP:** KLAUDIA JAGIEŁŁO

**PRODUCENT:** MICHAŁ KOMOŃ

organizator



**FILMOTEKA NARODOWA**

---

# ILUZJON

MUZEUM SZTUKI **FILMOWEJ**

---

Filmy zostały odrestaurowane cyfrowo w ramach projektu KONSERWACJA I DIGITALIZACJA PRZEDWOJENNYCH FILMÓW FABULARNYCH W FILMOTECE NARODOWEJ W WARSZAWIE



**INFRASTRUKTURA  
I ŚRODOWISKO**  
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



UNIA EUROPEJSKA  
EUROPEJSKI FUNDUSZ  
ROZWOJU REGIONALNEGO



Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach XI Priorytetu "Kultura i dziedzictwo kulturowe" Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.



